

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle

HE 99/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Medialiitto kiittää valtiovarainvaliokunnan liikennejaostoa mahdollisuudesta antaa kirjallinen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 ("talousarvio"). Esitämme kunnioittavasti huomiomme talousarvioon lausuntopyynnön teeman mukaisesti keskittyen talousarvioon liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan osalta (painotukset ja kipupisteet).

Talousarvion mediapolitiikkaan liittyvä rahoitus on yksipuolista

Median tuet keskittyvät edelleen vahvasti Yleisradiolle. Se, että rahoitetaan laveasti Yleisradion toimintaa ilman tasapuolista mediapolitiikkaa, on omiaan vaarantamaan riittävän alueellisella ja paikallisella tasolla toteutuvan tiedonvälityksen sekä jopa edistämään uutiserämaiden syntymistä. Moniäänisen, koko maan kattavan uutismediakentän rapautuminen on riski tiedon huoltovarmuudelle ja kansakunnan henkiselle resilienssille.

Yleisradion toiminnan rahoitus on sidoksissa kansalaisten ja yritysten maksukykyyn. Yleisradioyhtiön kulut tai investointitoiveet eivät sellaisenaan linjaa rahoitusta. Medialiiton näkemyksen mukaan on reilua, että myös valtion omistama yleisradioyhtiö osallistuu edes pieneltä osin julkisen talouden säästötalkoisiin.

Medialiitto korostaa, että Yleisradion yhtiöstä riippumaton valvonta ja Yleisradion tarkkarajainen, EU:n valtioneuvoston mukainen sekä myös yksityisen median elinvoiman turvaava tehtävän määrittely ovat Yleisradion rahoituksen rinnalla olennaisia mediapoliittisia päätöksiä.

Sanomalehtien jakelutukiesitys on linjassa hallitusohjelman kirjauksen kanssa

Talousarviossa esitetään sanomalehtien jakelutukeen varattavaksi 7,5 miljoonaa euroa. Se on linjassa Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman 2023 kirjauksen jakelutuen puolittamisesta kanssa.

Postilain muutos kevensi yleispalvelukirjeiden jakelupäiviä kolmeen päivään viikossa koko maassa. Valtioneuvoston asetuksen mukaan tiedonvälitystä tuetaan kilpailutettavalla ja määräaikaisella valtionavustuksella, jonka tarkoituksena on varmistaa sanomalehtien jakelun jatkuminen myös haja-asutusalueilla, joilla ei ole varhaisjakeluverkkoa.

Sanomalehtien jakelutuki ei ole uutismedian kustantajille myönnettävää mediatukea, vaan se maksetaan jakeluyrityksille. Sanomalehtien jakelutukiasetus on voimassa vuoden 2029 loppuun saakka. Rahoitus päätetään vuosittain. Käytännössä jakelutuki maksetaan pääsääntöisesti Postille, joka voitti jälleen Liikenne- ja viestintäviraston järjestämän kilpailutuksen lähes kaikilla kilpailutuksen kohteena olleista noin 40 avustusalueesta.

Medialiitto toteaa, että lehtijakelun volyymi laskee nopeasti. Kuitenkin lehtijakelun suhteellinen osuus postinjakelussa on kasvussa. Medialiitto katsoo, että kirjeiden vähetessä tulisi postilain veloitteet säätää jatkossa ensisijaisesti lehtien jakelutarpeen pohjalta.

Lehtijakelulla on suuri merkitys erityisesti alueellisesti ja paikallisesti luotettavan toimituksellisen journalismin saatavuudessa. Paikallisella uutismedialla on keskeinen tehtävä kuntademokratian ja tiedon huoltovarmuuden ylläpitämisessä.

Liikenne- ja viestintävirastolle tulee varata riittävät resurssit

Talousarvion mukaan liikenne- ja viestintävirastolla on vastuullaan monia viestintätoimialan viranomaissääntely-, valvonta-, ohjaus-, hallinto- ja palvelutehtäviä, jotka liittyvät muun muassa tietovarantoihin, toimintavarmuuteen ja markkinoihin.

Liikenne- ja viestintävirasto on media-alan keskeinen valvontaviranomainen. Erityisesti kasvaneen EU-sääntelyn (esimerkiksi digipalveluasetus, datasäädös, kyberturvallisuusdirektiivi, medianvapaussäädös) myötä virastolle on tullut uusia tehtäviä. Tämä edellyttää sitä, että valvontaviranomaisille tulee kohdentaa lisää kokeneita resursseja ja erityisesti osaamista uusien säädösten valvontatehtävien hoitamiseen.

Riittävät, osaavat viranomaisresurssit lisäävät media-alan oikeusvarmuutta sekä edistävät myös digitaalisen liiketoiminnan sekä yhteiskunnan kehittämistä. Viraston neuvonta- ja ohjaamistehtävään olisi suunnattava riittävästi osaavia resursseja.

Kirjojen arvonlisäveron korottaminen oli virhe

Medialiitto vastusti voimakkaasti kirjojen arvonlisäveron korottamista. Media-alaan kohdistuvien arvonlisäveron korotusten sijaan Suomen tulisi käyttää Euroopan unionin oikeudessa annettu mahdollisuus siirtää kirjat ja lehdet ns. superalennettuihin

verokantoihin. Suoraan kuluttajahintoihin vaikuttava arvonlisäverotus on tehokkain keino tukea kansalaisten mahdollisuutta lukea laadukasta sisältöä ja luotettavaa tietoa.

Lukemisen veronkiristuksen kohdalla kokonaishyödyt valtiolle jäävät hyvin heikoiksi, sillä kirjojen verottaminen osuu maamme tärkeimpään luonnonvaraan, oppineeseen ja sivistyneeseen kansaan. Hyvä lukutaito ja luetun ymmärtäminen ovat oppimisen perusta, ja nämä taidot kehittyvät lukemalla.

Hallitusohjelmassa sitoudutaan vahvistamaan lasten ja nuorten lukutaitoa. Kirjojen verotuksen kiristäminen on tämän tavoitteen vastainen toimi. Arvonlisäveron korottaminen heikentää kuluttajan ennestään heikkoa ostovoimaa. Se on myös vastoin yhä suurempaa tarvetta vahvistaa tiedon huoltovarmuutta maassamme.

Medialiitto ry

Jukka Holmberg
toimitusjohtaja

Ismo Huhtanen
toimialajohtaja, uutismedia

Medialiitto on media-alan ja graafisen teollisuuden yritysten edunvalvontajärjestö. Jäsenjärjestömme ovat Aikakausmedia, Graafinen Teollisuus, RadioMedia, Suomen Kustannusyhdistys ja Uutismedian liitto. Yhdessä edustamme noin 600:aa yritystä uutismedian, aikakausmedian, kirjojen ja oppimateriaalin kustantamisen sekä painamisen, radio- ja tv-toiminnan ja jakelun alueilla. Jäsenyritykset työllistävät Suomessa suoraan noin 20 000 henkilöä, ja liiton edustamien toimialojen yhteenlaskettu liikevaihto on noin 3,1 miljardia euroa.